

HERINNERINGEN AAN HET 22de INFANTERIE-REGIMENT

Waarom dit artikel in Ghendtsche Tydinghen ? Het 22° Infanterieregiment is een Gents regiment, waarin veel Gentenaren hun dienstplicht hebben volbracht. Het 22° Infanterieregiment is een ontubbeling van het 2° Infanterieregiment, dat gekazerneerd was in de Leopoldkazerne. Tussen de twee oorlogen gaf het muziekkorps van dit regiment in de zomer de zondagavond een concert op de Kouter, concert dat door veel muziekliefhebbers werd bijgewoond.

Het 22° Infanterieregiment werd gemobiliseerd op 1 september 1939 aan de kerk het Heilig Hart te Sint-Amandsberg. Mijn regiment werd ook reeds gemobiliseerd einde september 1938 in de school Don Bosco op de Kortrijksesteenweg, mobilisatie die maar vijf dagen duurde en eindigde na het akkoord van München, waarbij het Sudetengebied van Tchecho-Slowakije aan Duitsland werd afgestaan.

Tijdens de mobilisatie en ook tijdens de gewone dienstplicht bedroeg de soldij van een soldaat dertig centiemen per dag; een korporaal ontving zestig centiemen en een onderofficier, die geen beroepsmilitair was 2,30 fr. per dag. Ter vergelijking : een gewoon glas bier kostte voor de oorlog 1,25 fr., een pakje Belga 2,25 fr. De gehuwde gemobiliseerden, die in overheidsdienst werkten, ontvingen 50 % van hun wedde, de ongehuwden in overheidsdienst ontvingen 15 %. De andere gehuwde gemobiliseerden ontvingen een steun van hun gemeentebestuur.

Op zondagnamiddag vertrok ons regiment van het Heilig Hart langs de Sterre naar Bachte Maria-Leerne, waar we ingekwartierd werden in de boerderijen rond het kasteel van Ooidonck. We werden opgesteld aan een dode arm van de Leie. De officieren sliepen bij de burgers. Te Bachte Maria-Leerne hadden we praktisch niets te doen, tenzij ratten vangen met een verloren gelopen hond, die door een soldaat van mijn compagnie was medegenomen. Het was een fox, een lief en trouw beestje, dat we Dolfke genoemd hadden. Over het eten hadden we niet te klagen; de soldaten

van onze veldkeuken deden hun best. Einde september vertrok ons regiment naar Broechem aan het Albertkanaal, een weinig te noorden van Lier. Ik ging altijd in P.I. (poste d'installation). Ik had mijn peloton geïnstalleerd in de danszaal van een herberg in het midden van het dorp. De twee andere pelotons werden geïnstalleerd op hofsteden. Te Broechem hadden nog geen soldaten gelegen. We moesten dan ook loopgrachten graven. Eerst een paar mitrailleusenesten, dan ook een abris. Onze Pier, een houthakker van Overmeire, had een dorsvloer gevonden op een boerderij; hij had ook nog een oude kachel gevonden. Op zekeren dag kregen we het bezoek van onze kolonel. Pier vroeg aan de kolonel: "Zouden we niet beter al die mitrilleusen kapot slaan en er potten en pannen van maken?" Onze kolonel antwoordde niet en ging verder.

Einde november vertrokken we van Broechem naar Casteau bij Mons. We werden afgelost door een Brussels of Waals regiment, dat aangevoerd werd door autobussen van Brussel. Onze manschappen dachten natuurlijk, dat ze ook met die autobussen zouden vervoerd worden, maar de bussen keerden ledig terug naar Brussel. Ons regiment is dan te voet in vier nachtmarsen van Broechem naar Casteau gegaan. Het had die vier nachten hard geregend, zodat iedereen doornat te Casteau aankwam.

Casteau was een ledig munitiedepot omringd door prikkeldraad. Het bestond uit een groot aantal barakken met een betonnen vloer en ijzeren wanden. In dit kamp was er geen electriciteit, noch water noch toiletten. De onderofficieren, die in P.I. waren, hadden geen toelating gekregen om iets op te eisen. Toen de zaterdagmorgen ons regiment aankwam; wist de overheid niet wat ze met de manschappen moesten doen. Ze kregen de toelating om zonder reisbevel naar huis te gaan. De zondagavond keerden ze terug, maar de toestand was niet verbeterd. De maandagochtend kregen de onderofficieren het bevel de soldaten te verzamelen. Ze antwoordden niet en bleven liggen. Daarna kwamen de officieren, maar ook zij hadden geen uitslag. Pas toen onze aalmoezenier, de E. H. Loontjens tussen kwam, antwoordden de soldaten dat ze in die voorwaarden weigerden te marcheren. Dit was zo voor gans ons regiment; het schijnt dat dit ook het geval was in het 2° Infanterieregiment, dat in een kazerne te Mons was gelegen. 's Namiddags werden de bataljons dan verzameld in uitgangskledij in een grote hangaar en toegesproken door hun majoors. Rond vier uur 's avonds werd dan de toelating gegeven om stro op te eisen bij de boeren. Daarna verbeterde wat de toestand. We deden er de gewone oefeningen van de soldaat. Met Kerstdag mocht de helft van elke compagnie voor anderhalve dag in verlof gaan, met Nieuwjaar de overige helft.

Op 2 januari 1940 vertrok ik opnieuw in P.I. naar 's Gravenwezel aan het anti-tankkanaal. Eerst per trein naar Antwerpen, dan per autobus naar Schotenhof, niet ver van 's Gravenwezel. We logeerden in een hotel. In dit hotel verbleef een vrouw, die zich uit gaf voor een gepensioneerde on-

derwijzeres van Antwerpen. Ik en mijn vriend F. P. stelden vlug vast, dat die vrouw niets afwist van het onderwijs en dat ze dus loog. Later vernam ik van mijn kommandant, die haar had moeten schaduwten, dat ze met een Duitser gehuwd was, die in België niet binnen mocht. Ik kreeg nu de opdracht haar ook te schaduwten en stelde vast, dat ze trachtte de soldaten te ontmoedigen. De staf van ons regiment lag ook in dit hotel en is dan wat later verhuisd naar een ander hotel. Pas op vrijdag 10 mei werd ze aangehouden door de rijkswacht.

De winter 1939-1940 was een harde winter met veel sneeuw en vorst. Ons regiment kwam per trein naar Antwerpen, maar moest een vijftal dagen blijven liggen in scholen, omdat de wegen onbegaanbaar en onberijdbaar waren voor onze paarden. Te 's Gravenwezel waren er reeds stellingen, maar die waren volledig ondergesneeuwd. Ik werd met mijn sectie opgesteld in een bos dichtbij het dorp, bos behorend aan een groot kasteel. Begin februari brak een snelle dooi aan, waardoor de loopgrachten volledig met water stonden. Rond half januari 1940 kwam op de kompagnies een telegram toe met de tekst "attaque imminente et quasi certaine", dit in verband met een Duits vliegtuig, dat geland was in Limburg. Na de dooi moesten we de loopgrachten opvullen met graszoden; het was een ware modderpoel. Daarna maakten we nieuwe stellingen boven de grond : eerst ons mitrailleusenesten, daarna de loopgrachten, die we van binnen uitvlochten met twijgen. Persoonlijk sliep ik met een andere sergeant bij een burger. Die andere sergeant ging bijna wekelijks 's avonds laat naar Antwerpen om er geheime vergaderingen van het V.N. V. bij te wonen. In 1952 heb ik hem nog eens ontmoet; hij had een arm verloren aan het Oost-front.

Begin maart werd het ons verboden nog bij de burgers te logeren; tevens kregen we verbod nog naar Antwerpen te gaan. De tucht werd merkbaar strenger. Ik ging dan slapen bij de soldaten van mijn sectie in een klein leegstaand huisje. Regelmatig werden de verloven gesloten en was er alarm, waarbij een deel van de manschappen op het terrein moesten blijven gedurende de nacht.

Half maart waren we eens uitgeregend; 's namiddags keerden we naar ons kantonnement terug om de wapens te kuisen. Op 't onverwachtst kwam koningin Elisabeth in onze barak, vergezeld van Rik De Man, hoofd van het Werk van de Soldaat, en van enkele andere officieren. De koningin sprak met een groot aantal soldaten. Er werden foto's genomen en geschenken uitgedeeld. Wat later hebben we de foto's, waar we opstonden, gekregen. Ik betreur dat ik die foto's verloren heb tijdens de oorlog. Op vrijdag 10 mei rond vier uur 's morgens kwam een soldaat ons wekken; hij deelde ons mede dat er in de verte met afweergeschut geschoten werd en dat er vreemde vliegtuigen overvlogen. Ik kwam buiten en zei : "Jongens, het is oorlog." We kleedden ons verder aan en gingen naar onze stellingen. Rond negen uur 's morgens reed een gemotoriseerde Franse

divisie ons voorbij op weg naar Nederland. De volgende nacht kwam ze reeds terug; ze was uiteengeslagen door het Duitse leger. De eerste week gebeurde er niets bijzonders. Op vrijdag 17 mei rond vier uur kregen we het bevel op te ruimen en te vertrekken. We moesten over de brug op het Albertkanaal te Wijnegem. Toen we 's Gravenwezel verlieten lag het dorp eenzaam en verlaten, de bewoners waren gevlucht naar Antwerpen. Alleen een geit stond op een stuk weide te blaten. Ik vergeet nog te vertellen, dat de vleesfabriek Swan gelegen in Sint-Job-in 't Goor geplunderd werd door het Belgisch leger. Even buiten 's Gravenwezel moest ons regiment ongeveer twee uur blijven liggen, omdat vliegtuigen ons overvlogen. Later bleek het, dat het Engelse vliegtuigen waren, die onze aftocht dekten. We marcheerden tot Hemiksem, waar door de genie een noodbrug met Belgische binnenschepen was gelegd. Onze tocht ging dan verder tot Steendorp op de linker oever van de Schelde. We werden hier opgesteld. De zondagochtend vroegen de inwoners van Steendorp ons wat er ging gebeuren; vraag, waarop we niet konden antwoorden.

Wat later kregen we het bevel opnieuw te vertrekken naar Lokeren, waar een trein ons zou opwachten. Toen we in Lokeren aankwamen, was het station gebombardeerd door het Duitse leger. We stapten verder naar Zeveneken, waar een andere trein ons opwachtte. Er vlogen Duitse vliegtuigen boven die trein, waardoor het onmogelijk was in te stappen. Nu kregen we het bevel om met eigen middelen naar Zomergem te gaan. Dit was op 19 mei. We zwerfden wat rond in de streek van Zomergem tot we opgesteld werden te Oost-Winkel op een hoeve.

Op zaterdag 25 mei had een compagnie Duitsers het Schipdonkkanaal overgestoken om er een bruggenhoofd te vormen. De tegenaanval werd gedaan door het eerste bataljon van ons regiment onder de leiding van reserve-majoor Feyerick. Tijdens het gevecht werd majoor Feyerick dodelijk gekwetst, hij stierf te Brugge. Zijn adjunct luitenant G. Wante sneuvelde. Er werden een aantal Duitsers krijgsgevangen genomen.

Op zondag 26 mei werden we 's morgens vroeg overvlogen door een Storck, een klein vliegtuig, dat luchtfoto's nam. We wasten en schoren ons. Rond zeven uur ging ik naar onze veldkeuken om te zien of er geen eten was. Onze keuken had geen brood gekregen; alleen enkele brokkelingen van soldatenkoeken bleven over. Gelukkig hadden we nog wat brood van de vorige dag en vonden we wat eieren in het kippenhok. Rond twee uur 's namiddags kwam onze kolonel Pletincks op inspectie. Hij verwittigde me, dat we goed moesten opletten en niet schieten op Belgen, die voor ons lagen en misschien zouden vluchten voor de vijand. Even later begonnen de Duitsers ons te beschieten met schrapnels en te bombarderen met vliegtuigen. Mijn soldaten waren onder een houtmijt gekropen; ik zelf stond tegen de houtmijt om te zien wat er gebeurde. Rond vier uur stormden de Duitsers vooruit, in hun laarzen een handgranaat op een stok, de helm

bedekt met bladeren en een mitrailleuse in de hand. We hebben ons overgegeven. Een Duits soldaat toonde me een landkaart, waarop de stellingen van mijn regiment waren opgetekend. We werden weggeleid. Honderd meter verder was er een korenveld, waarin een grote vierkante hakenkruisvlag als teken voor de Duitse vliegtuigen. De waarnemers van onze artillerie waren ook gevangen genomen, waardoor hun schietveld werd ingekort. Aldus werden we beschoten door onze eigen artillerie; er vielen enkele gewonden. Toen we aan de dijk van het Schipdonkkanaal kwamen, was er nog een mitrailleuse aan het schieten. De Duitsers verplichtten enkele krijgsgevangenen een kanon 4,7 in batterij te trekken, waarna ze de mitrailleuse, vermoedelijk bemand door een officier het zwijgen oplegden. We werden het kanaal overgebracht met rubberbootjes, waarna we naar Sleidinge werden gebracht. Beroepsluitenant De Vuyst, compagniecommandant en kommandant Verbiest hebben zich niet willen overgeven en werden door de Duitsers dood geschoten. Onze regimentsvlag werd verborgen in een abdij te Brugge. Hier eindigt het verhaal over het 22° infanterieregiment. Een klein gedenkteken naast de kerk van Oost-Winkel herinnert aan de gevechten in dit dorp; jaarlijks wordt er nog een mis gelezen voor de gesneuvelden.

M. STEELS

BIBLIOGRAFIE

Het was dit jaar 400 jaar geleden dat Willem de Zwijger te Delft vermoord werd en... 400 jaar geleden dat er een einde kwam aan het Calvinistisch Bebind in Gent.

Hoe waren de verhoudingen tussen Gent en Willem van Oranje die meermaals de gast was binnen de Gentse muren? Wie was die Willem de Zwijger feitelijk? Wat beoogde hij? Welke rol heeft hij gespeeld in een van de meest bewogen periodes uit onze geschiedenis? Hoe is de scheiding der Nederlanden er gekomen? Zeg eens rechtuit, beste lezer, hoeveel Gentenaars kunnen zich een zuiver beeld vormen van dit alles? Is bij velen die periode niet simplistisch geresumeerd in 3 woorden: Alva, Egmont en Hoorn?

Als verontschuldiging kan aangevoerd worden dat het inderdaad niet gemakkelijk is voor de leken (die de meesten onder ons toch zijn) door te dringen tot de kern van de zaak. Om het allemaal te kunnen begrijpen hebben wij een goede gids nodig. Wel, verblijd u, deze competente gids hebben wij gevonden in de persoon van onze Stadsarchivaris Johan Decavele.

Het Stadsbestuur van Gent heeft het goede idee gehad een boekje uit te geven, getiteld : "Vlaanderen tussen Spanje en Oranje". En wie was meer geschikt om het op te stellen dan onze archivaris ? Hij beweegt zich hier immers op een terrein waarmede hij volledig vertrouwd is en hij mag als een van de specialisten van deze periode beschouwd worden. Wat de zaak bijzonder aantrekkelijk maakt is het feit dat Johan Decavele een van die niet zo talrijke wetenschapsmensen is die hun kennis op een klare, eenvoudige, bevattelijke manier kunnen overmaken aan het groot publiek.

Het meer dan 100 bladzijden tellend boekje is zeer zorgvuldig gedrukt en prachtig en rijkelijk geïllustreerd. We hebben ze geteld : meer dan 100 illustraties.

Moesten er onder onze lezers mensen zijn die de schromelijke nalatigheid begaan hebben zich het boekje niet aan te schaffen, dan zouden wij hun sterk willen aanraden er niet langer mee te wachten. Van dergelijke werken is de oplage nooit bijzonder groot en ze worden nooit herdrukt. Het zou toch zonde zijn binnen enkele jaren het tiendubbele van de prijs te moeten betalen in het een of ander antiquariaat.

Van de prijs gesproken : 150 fr. Eigenlijk niet te geloven. Koop eens een stom romannetje en reken eens uit hoeveel u dat kost per bladzijde. Te verkrijgen : Onder meer in het Stadsarchief en in de Infocrypte van het Stadhuis.

H. C.

EEN NIEUWE STADSGIDS

In de reeks van gidsen voor oude steden van Vlaanderen, uitgegeven door Scriptoria-Antwerpen en geschreven door Guido Deseyn, neemt de "Gids voor oud Gent" de tiende plaats in.

Deze handleiding richt zich vooral tot de kenners van oud Gent, maar is minder aangewezen voor de toerist die er de architectonische praal van de historische monumenten, alsook hun wordingsgeschiedenis niet in terugvindt.

De gids wijkt aldus nogal af van de gebruikelijke handleidingen, geeft een beknopt historisch overzicht van het ontstaan en de groei van de stad, maar de auteur spitst vooral zijn aandacht op de acht wandelingen die hij heeft voorzien in het hart van Gent, telkens beginnend op een gents marktplein en eindigend op een voormalige stadspoort.

Langs gebouwen, straten, huizen, waterlopen, poorten, fabrieken, bruggen, woningen om schetst de auteur de handel en wandel van onze voorvaders, vertelt over het leven van de kleine man, over de zeden en gebruiken van de bevolking en ontvouwt gaandeweg de rijkdom van ons

kleinschalig historisch en bouwkundig verleden aan de hand van talrijke illustraties en een eenvoudige, maar sprekende tekst.

Door de eeuwen heen heeft ons bouwkundig erfgoed veel schade en schade moeten inboeten, maar de nagelaten sporen zijn nog altijd talrijk genoeg om de algemene bewondering af te dwingen en de vrijwaring van de overblijfselen in vraag te stellen.

Voor de 18de en 19de eeuw, die de pre- en de industriële perioden inluidden, vertegenwoordigen een rijke bron van informatie en bepalen grotendeels de waarde van de zoektocht.

De compacte tekst, de grondplannen en de gezichten, de gave technische uitvoering verlenen aan het geheel, behalve een didactische waarde, een overzichtelijk beeld van het Gent, dat toen als het Manchester van ons vaderland werd beschouwd.

Al de wandelingen, elk 50 à 60 blz. lektuur lang, zijn feitelijk de kleinschalige inventaris van een erfgoed dat de ontluistering heeft overleefd en nog dagelijks wordt geprezen en benijd.

De volkszanger Karelke Waeri vergast ons, als slot van de verkenning van oud Gent, op een plezierige zoektocht naar de verdwenen Franse cafés te Gent die bij velen sappige herinneringen zullen oproepen.

Een aanbevolen reisgezel.

R. V.

PUZZEL 1984

Belofte maakt schuld, en die ze niet houdt krijgt een bult. Onze achtenswaardige heer Quiz' kan best een bochel missen, daarom is hij van zijn woord en doet hij wat hij ruim een half jaar geleden (G. T. blz. 144) voorspelde : "Ge moogt aan uw inderdaad vriendelijke correspondenten en andere G.T.-ers alvast melden dat puzzel '84 er een zal zijn naar veler 'goesting'. Zijn titel ? Reuze-Leer-Uw-Stad-Kennen-Legpuzzel." Hij - niet de Quiz' maar de puzzel - liegt er warempel niet om : een mozaïekbord met maar liefst 441 (21 x 21) van letters of punten voorziene steentjes. De aanblik van een der bordes zal mogelijkerwijze bij menig puzzelaar een Babylonische verwarring teweeg brengen. Hij weze gerust, schijn bedriegt ook wat des heren Quizmasters laatste manoeuvre betreft. Volg daarom de wijze raadgevingen die ik zo vrijgevig ben op een rijtje te zetten :
1/ Allereerst wordt beroep gedaan op uw parate kennis inzake Gentse topografie (u mag natuurlijk gebruik maken van voorhanden zijnde hulpmiddelen) : u zoekt de namen op van de 29 verkeerswegen waaraan even-